

НУЖНОСТ И ПРАВЦИ ПРОМЕНА У СИСТЕМУ ДРУШТВЕНОГ ПЛАНИРАЊА СФРЈ

Могућност планирања друштвено-економског развоја у социјализму сматра се једном од битних предности овог друштва над капитализмом. Међутим, она се не користи на прави начин ни у једној земљи која се данас може назвати социјалистичком. У стварности преовладавају два система планирања: претежно централистички и неадекватни децентралистички систем. Први не омогућава произвођачима потпунији изражај њихове пословне иницијативе. А други им то омогућава, јер су његови носиоци пре свега привредне организације. Но у њему нису јасно дефинисани битни параметри друштвено-економског развоја и привредни субјекти нису упућени да их остварују; друштвено-економски развој је везан углавном за доходак привредних организација.

Вишегодишња привредна неефикасност и стагнација у економском и друштвеном развоју социјалистичких земаља нужно су довеле до свеобухватних промена. Оне још нису завршене. То посебно важи за промене система друштвеног планирања.

I

У нашој земљи, на промене привредног система, а у том оквиру и система друштвеног планирања, потпуније је указано у Дугорочном програму економске стабилизације (ДПЕС) из 1982. и 1983. године. А затим, и у Уставним амандманима из 1988. године.

У ДПЕС-у је указивано на промене у систему друштвеног планирања, али нису тражене битне, суштинске, промене.¹ У њему су навођене слабости система друштвеног планирања, па је на тај начин, посредно указивано и на правце његове доградње. Или су навођени правци промена овог система, из који су се назирале његове слабости.² Те слабости су биле бројне³.

¹ „Другим ријечима, указује се на то да је потребно усавршавање, односно доградња и поједностављивање система планирања, а не његова суштинска промена. Међутим, праксу планирања треба и суштински измијенити, нарочито праксу планирања у друштвено-политичким заједницама.“

Закључни дио Дугорочног програма економске стабилизације, Ослобођење, Сарајево, 1983., стр. 41.

² Реч је о систему друштвеног планирања који се заснивао пре свега на одредбама Устава СФРЈ из 1974. и ЗУР-а из 1976. године.

³ Види о томе у Документу XII ДПЕС-а (Прилагођавање привредног система захтевима стабилизације), нарочито у његовом I и II делу. А у мањој мери, и у његовим наредним документима.